

*Погорелова Тетяна Феодосіївна,
старший викладач кафедри іноземних мов;
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасна концепція вищої освіти в Україні базується на розвитку у майбутнього фахівця таких характеристик, як конструктивність, мобільність, динамізм, професіоналізм, мотивація до постійного самонавчання та професійного самовдосконалення. [1]

Значна роль у виконанні цих завдань належить дисципліні «Іноземна мова», яка викладається студентам немовних спеціальностей.

Відповідно до сучасної парадигми іноземної підготовки студентів освітній процес має бути тісно пов'язаним з комплексною реалізацією сучасних педагогічних технологій на основі компетентнісного підходу до підготовки майбутнього фахівця.

Модель особистісно орієнтованої освіти вимагає студентоцентричного підходу до організації навчально-виховного процесу, що передбачає стимулювання мотивації студента до вивчення іноземної мови на основі його власної зацікавленості та бачення перспективи активного застосування набутої мовної компетентності як у життєвих ситуаціях, так і у майбутній професійній діяльності.

До особливості підготовки студентів з іноземної мови належить специфічність цілей та результатів навчання, а саме: оволодіння мовними та мовленнєвими вміннями та навичками для здійснення самостійного усного та письмового спілкування іноземною мовою у побутовому та професійному дискурсі.

У ситуації, коли у навчальних планах закладів вищої освіти все більше годин відводиться на самостійну роботу, виникає необхідність формувати студента як суб'єкта навчального процесу, тобто вчити його планувати та організовувати свою поза аудиторну діяльність.

Активізація самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів вимагає від викладача спрямування зусиль на оптимізацію навчального процесу, раціональне розподілення навчального навантаження на студентів з метою запобігання зайвої розумової напруги та водночас сприяння ефективному засвоєнню ним програмних комунікативних вмінь та навичок.

Отже сучасний викладач іноземних мов має володіти широким діапазоном знань та навичок власне професійного, психолого-педагогічного характеру та відповідних вмінь в галузі інформаційних технологій.

Стимулювання мотивації студентів до навчання іноземній мові в тому числі під час виконання самостійної роботи є надзвичайно важливим аспектом підготовки та критерієм успішності майбутнього фахівця.

Враховуючи те, що Україна приєдналася до Болонського процесу, прагне стати членом Європейського союзу й відповідно постійно розширює свої міжнародні контакти, має сенс на перших заняттях з іноземної мови ознайомлювати студентів із «Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти», у яких розглядаються два основних види компетенцій щодо навчання іноземних мов: загальні компетенції та комунікативна мовна компетенція.

Загальні компетенції включають у себе:

- здатність вчитися;
- екзистенційну (життєву) компетентність;
- декларативні (дескриптивні) знання;
- певні вміння та навички.

Комунікативна компетенція містить такі компоненти:

- лінгвістичний;
- соціолінгвістичний;
- прагматичний.

Оскільки вивчення іноземних мов пов'язане перш за все з другою групою компетенцій студенти мають зрозуміти, що лінгвістична складова є основною у складі лінгвістичної компетенції. Отже, без знання фонетичних, лексичних та граматичних норм, синтаксичних конструкцій жодна вербальна комунікація іноземною мовою стає проблематичною.

Соціолінгвістична складова комунікативної компетенції передбачає сформованість уміння обирати потрібну лінгвістичну форму, спосіб висловлення власної думки, залежно від умов певної комунікативної ситуації та соціальної ролі її учасників. Важливим у даному випадку є соціокультурний аспект комунікативного процесу, пов'язаний з усвідомленням культури мовної поведінки, а також окремими елементами соціокультурного контексту, такими як правила, норми та соціальні умовності носіїв мови.

Прагматична компетенція стосується функціонального вживання (практичного застосування) лінгвістичних засобів або продукування актів мовлення, різних сценаріїв інтерактивних обмінів тощо.

Слід зазначити, що саме практичні заняття з дисципліни «Іноземна мова» дають можливість здобувачам вищої освіти немовних спеціальностей повною мірою розвинути власну комунікативну мовну компетентність. Рефлексія як кінцевий етап кожного заняття дає можливість студентам самотійно оцінити свій емоційний стан та результати проведеної навчальної роботи.

Отже, з метою ефективної організації самотійної роботи студентів необхідно попередньо навчити їх методам організації власної пізнавальної діяльності, озброїти їх методикою здійснення будь-якого виду індивідуального теоретичного або практичного пізнання.

Відповідно до «Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти» планування самотійного вивчення мовного матеріалу включає [2, с. 21]:

- стимулювання усвідомлення учнем його/її наявного стану знань;
- самотійну постановку реальних та вартісних цілей;

- добір матеріалів;
- самооцінювання.

Дуже корисним буде ознайомлення студентів з дескрипторами шкали самооцінювання (Can do - Я можу) щодо рівня володіння мовленням А1, А2, В1, В2, що включають такі аспекти, як розуміння (аудіювання, читання), говоріння (діалогічне та монологічне мовлення), письмо (писемне мовлення) [2, с.51-52]

Отже, сучасний етап розвитку вищої освіти вимагає від учасників освітнього процесу інтеграції низки цілей, стратегій та технологій засвоєння знань, спрямованих на формування у студентів ключових іншомовних компетенцій, які слід розвивати спільними зусиллями викладачів та безпосередньо студентів як суб'єктів навчальної діяльності.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Наук. ред. доктор пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт. 2003. 273с.